

In memoriam: Arhiepiscopul și Mitropolitul Bartolomeu Valeriu Anania – acum la împlinirea unui an de la nașterea sa cea veșnică, în ceruri...

Iată că de două milenii încoace, adică de la întemeierea credinței creștine, suntem capabili să ne cinstim și să ne omagiem eroii istoriei sau martirii credinței precum și personalitățile marcante, universale și naționale, care au amprentat istoria, veacurile și locurile cu activitatea, cu viața și cu învățăturile ori scrierile lor mult folositoare!... Iată că din anul trecut - 2011, din ziua de 31 ianuarie ne facem părtași la nașterea în viața cea veșnică a Împărăției Cerurilor a unui mare cărturar, scriitor, teolog, ierarh, cunoscător și mărturisitor al istoriei bimilenare românești, totodată și apologet al dreptei credințe creștine – ***Arhiepiscopul și Mitropolitul Bartolomeu Valeriu Anania***, după ce și-a purtat cu toată demnitatea și încrederea în Dumnezeu crucea vieții și a suferinței, vreme de mai mulți ani!... De aceea, pentru noi, de anul trecut, vom comemora totdeauna, acest eveniment închinat vrednicului și demnului logofăt spiritual al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului sfârșitului de secol XX și începutului de secol XXI – care a păstorit aceste meleaguri ale Transilvaniei străbune și Ardealului strămoșesc, vreme de 18 ani, între anii 1993 – 2011, ca Arhiepiscop al Vadului Feleacului și Clujului iar din anul 2006 (și) ca Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului!...

Drept urmare, în iureșul zilei și în vârtejul timpului mi-am adus aminte acum, pentru câteva momente, de *Înaltpreasfințitul Părintele nostru Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu* a cărui plecare o regretăm foarte mult și astăzi!... De ce acest lucru, pentru că îi regretăm calitățile sale, personalitatea sa remarcabilă, abilitățile sale foarte competente în disciplina teologică și în cea pastoral – misionară, apologetică și mărturisitoare, pe care ni le-a cultivat în orice prilej cu atâta dăruire și abnegație!... El este și va rămâne în continuare, în conștiința discipolilor, profilul teologului și a omului de cultură cu deschidere spre universal, spre consistență și acrivie științifică, transmisă nouă cu foarte multă acuitate și exactitate!... Cu vaste și avizate cunoștințe în cele mai diverse discipline culturale, istorice și teologice, Părintele Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu inspira tuturor foarte multă demnitate, seriozitate, sinceritate, tărie de caracter, mult discernământ și foarte multă onestitate, noblețe și dârzenie sufletească!... Tocmai din această cauză era foarte apreciat, foarte admirat și probabil, și invidiat!... El, Arhipăstorul, a fost întotdeauna, consecvent probității sale intelectuale, morale și sufletești!... De aceea, a fost mult iubit de tinerii elevi-seminariști, studenți-teologi, preoți și călugări, și nu în ultimul rând foarte mulți laici și intelectuali, ajutându-i pe foarte mulți dintre ei prin recomandările și sfaturile pe care le-a dat fiecăruia în parte, ori de câte ori a fost solicitat!...

Pe numele său de botez Valeriu Anania, Mitropolitul Bartolomeu Anania s-a născut la 18 martie anul 1921 în comuna Glăvile-Piteșteana din județul Vâlcea. Cel ce avea să devină, în martie anul 2006, Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului a avut parte de o tinerețe agitată, fiind arestat în trei rânduri (anii 1941, 1942 și 1958) după ce a fost acuzat de "activități legionare" și condamnat la muncă silnică pentru 25 de ani (ispășind 6 ani). S-a călugărit în anul 1942, fiind apoi student la Facultatea de Medicină, la Conservatorul de Muzică și ulterior la Facultatea de Teologie. Cu alte cuvinte, Bartolomeu Valeriu Anania a urmat cursurile Facultății de Medicină și Conservatorul de Muzică din Cluj, între anii 1944 și 1946, pe care nu le-a terminat, dar și ale Facultății de Teologie din București și ale Academiei Teologice din Cluj - Napoca și Sibiu, fiind licențiat la Sibiu în anul 1948. Bartolomeu Valeriu Anania nu este cunoscut doar în calitate de cleric ortodox, ci și de scriitor, poet și dramaturg. El a urmat școala primară din localitatea natală, după care a fost înscris la Seminarul "Central" din București. În anul 1943 a absolvit Liceul "Mihai Viteazul" din București, obținând

diploma de Bacalaureat. iar în anul 1935, minor fiind, a devenit membru al organizației "Mănunchiul de prieteni", organizație legionară a tineretului școlar, pentru ca din anul 1936 să fie încadrat în "Frăția de Cruce", organizație superioară celei dintâi. "Nu am apucat să devin legionar din două motive, unul formal și altul de fond: în ianuarie 1941, la vremea când eu încă nu eram major (la aceea vreme majoratul era la 21 de ani) , "Frăția de Cruce" din Seminarul Central a fost desființată. În al doilea rând, în timpul scurtei guvernări legionare, dar și după aceea, mi-a fost dat să văd și reversul medaliei, adică fața neștiută a Gărzii de Fier, cu care nu puteam fi de acord. Mărturisesc însă că în <Frăția de Cruce> din Seminar nu se făcea politică, nici antisemitism, ci doar educație, și că nu am avut de învățat decât lucruri bune: iubire de Dumnezeu, de neam și de patrie, corectitudine, disciplina în muncă, cultivarea adevărului, respect pentru avutul public, spirit de sacrificiu", afirma, mai tarziu, Bartolomeu Anania. Viitorul Mitropolit avea să fie însă arestat de 3 ori pentru legături cu legionarii sau activități legionare: în anul 1941 (pentru 3 săptămâni, după ce participase la funeraliile unui comandant legionar), în anul 1942 (pentru că ar fi deținut în podul Mănăstirii Cernica materiale legionare și arme) și în anul 1958, sub acuzația de activitate legionară înainte de 23 august anul 1944. După cel de-al doilea război mondial, Arhiepiscopul și Mitropolitul Bartolomeu a fost unul dintre liderii protestelor anticomuniste studențești din anul 1946 din Cluj - Napoca, iar ulterior a ajuns în temnițele comuniste, ca deținut politic.

Mai trebuie amintit aici și acum de cariera sa duhovnicească, pe care a început-o în 2 februarie anul 1942 când a fost tuns în monahism la mănăstirea "Antim" din București și primit numele de călugărie Bartolomeu. El a fost hirotonit ierodiacon, la 15 martie anul 1942, și și-a desfășurat activitatea în această calitate la mănăstirile Polovragi și Baia de Arieș, între anii 1943 și 1947, după care a devenit stareț la Mănăstirea Toplița, inspector patriarhal pentru învățământul bisericesc, între anii 1949 și 1950, decan al centrului de îndrumare misionară și socială a clerului, la Curtea de Argeș în perioada anilor 1951-1952. A fost condamnat de către Tribunalul Militar Ploiești la 25 de ani de muncă silnică pentru "uneltire contra ordinii sociale". Și-a ispășit pedeapsa în închisoarea de la Aiud la secția "politici". În timpul detenției i-a murit mama, iar el a fost înștiințat de acest fapt de către fratele lui, închis și el în aceeași închisoare. În anul 1964 a fost eliberat, împreună cu alți deținuți politici, în urma unui decret dat de autorități de desființare a detenției politice. Așadar, în luna iunie anul 1946, în timp ce era student la Cluj și președinte al Centrului studențesc "Petru Maior", a condus greva studențească antirevizionistă și anticomunistă, după care a urmat un șir lung de arestări și expulzări. Sub regimul comunist, Bartolomeu Anania a efectuat șase ani de detenție, între anii 1958-1964.

În anul 1965 a fost trimis de către Biserica Ortodoxă Română în Statele Unite ale Americii unde a îndeplinit mai multe funcții în cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române: secretar eparhial, consilier cultural, secretar general al Congresului Bisericesc, director al Serviciului "Publicații". În anul 1967 a fost hirotonit ieromonah de către Arhiepiscopul Victorin, acordându-i-se din partea Sfântului Sinod rangul de Arhimandrit. Tot în această perioadă susține nenumărate conferințe în Detroit, Chicago, Windsor, Honolulu, și face parte din mai multe delegații ale Bisericii Ortodoxe Române peste hotare, în Egipt, Etiopia și India. Reîntors în țară, devine director al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, între anii 1976 -1982.

În anul 1982 va ieși la pensie și se va retrage la Mănăstirea Văratec, pentru a se dedica scrisului, când și unde a început să lucreze la revizuirea traducerii în limba română a Sfintei Scripturi. În primăvara anului 1990, Preacuviosul Părinte Arhimandrit Bartolomeu Anania a făcut parte din Grupul de Reflecție pentru Înnoirea Bisericii, alături de clericii: Dumitru Stăniloae, Constantin Galeriu, Daniel Ciobotea, Constantin Voicescu, Iustin Marchiș, Toader Crâșmariu și de mireni: Horia Bernea, Octavian Ghibu, Teodor Baconsky, Sorin Dumitrescu. La 21 ianuarie anul 1993 este ales ca Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, fiind hirotonit și înscăunat în Catedra Arhiepiscopală din

municipiul Cluj – Napoca, ca successor al Arhiepiscopului Teofil Herineanu, la 7 februarie anul 1993. În toamna anului 2005 inițiază, demarează și coordonează acțiunea de înființare a noii mitropolii: a Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului. La 2 martie anul 2006, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ridicat pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Bartolomeu al Vadului, Feleacului și Clujului la rangul de Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului - mitropolie înființată în mod canonic de către Sfântul Sinod la 4 noiembrie 2005. slujba festivă de conferire și înființare având loc de Prasnica Bunevestiri la 25 martie anul 2006, la Catedrala Mitropolitană din municipiul Cluj – Napoca. Pe lângă calitatea de înalt ierarh ortodox, Bartolomeu Valeriu Anania a desfășurat și o amplă activitate de scriitor și traducător, primind în anul 1982 premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor din România, al cărei membru titular a fost. De asemenea, de-a lungul anilor, a fost cinstit cu o serie de premii și medalii culturale printre care se numără premiul de dramaturgie al Uniunii Scriitorilor, pentru volumul "Greul pământului" (1982), premiul special pentru volumul "Din spumele mării", obținut la Salonul de carte din Oradea (1995), marele premiu pentru poezie al Festivalului internațional de poezie "Lucian Blaga", Cluj-Napoca (1999), premiul pentru "Opera omnia", al Uniunii Scriitorilor Cluj – Napoca (2001). Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului a tradus Biblia - o muncă de Sisif, care a durat peste zece ani și care a fost tipărită în anul 2001, și-a scris "Memoriile", în anul 2008, considerate literatură pură, a publicat poezii, volume de proză și piese de teatru și a scris sute de Pastorale și predici, pentru credincioșii pe care i-a păstorit, cu multă dragoste, abnegație și jertfelnicie. Tot în anul 2008 pune bazele Fundației "Mitropolitul Bartolomeu" – ce are scopul de a încuraja și ajuta tinerii serioși, conștiincioși, dedicați studiului, însă cu venituri materiale reduse, cu burse de cercetare și perfecționare.

Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu Anania, printre multe alte ordine și distincții naționale și internaționale, i-au fost decernate titlurile de Doctor Honoris Causa al Universității "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca (1 iunie anul 2001), al Universității de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu" din Cluj-Napoca (7 iulie anul 2001); "Cetățean de onoare" al municipiului Cluj-Napoca (25 ianuarie anul 1996); "Cetățean de onoare" al municipiului Bistrița (martie 2001) și "Cetățean de onoare" al municipiului Dej. Pentru activitatea sa ecleziastică a fost distins cu: Crucea Patriarhală - București, Ordinul Sfântului Mormânt al Patriarhiei Ierusalimului, Ordinul Sfinților Apostoli Petru și Pavel al Patriarhiei Antiohiei, iar începând cu 22 noiembrie anul 2010 era Membru de Onoare al Academiei Române. Ca atare este personalitate marcantă a culturii și spiritualității românești, de anvergură și recunoaștere națională și internațională, autor al vestitelor "Memorii", membru al Uniunii Scriitorilor, traducător și diortositor al Sfintei Scripturi – Care a și devenit Ediția Jubiliară a Sfântului Sinod, în anul 2001.

Colaborator apropiat și sfetnic luminat al multor personalități culturale, profesori și ierarhi, îndrumător a multor studenți și doctoranzi, păstor duhovnicesc a atâtor generații de preoți și călugări, membru a foarte multe organisme academice de specialitate din țară, am observat cum, la înmormântarea sa l-au plâns și regretat cu toții, fiind conștienți de marea pierdere ce li s-a pricinuit!... A fost o prohodire a unui distins ierarh și slujitor al Bisericii la care am participat în ziua de 03.02.2011, și care m-a impresionat profund datorită atmosferei de reculegere, decenței și sobrietății în care s-a desfășurat, și la care au participat mulți ierarhi ai bisericii noastre, foști studenți ai prea sfinției sale, precum și foarte mulți preoți și călugări!...

Cuprins fiind de emoție, respect și recunoștință m-am tot gândit, preț de mai multe zile cum să-mi pot exprima, cât mai bine, în câteva rânduri, aceste stări și sentimente față de înaltpreasfinția sa, acum, la împlinirea unui an de la nașterea sa în viața cea cerească, având aici, nouăzeci de ani de viață pământească, trăiți în spiritul unor principii sănătoase, a unei corectitudini pilduitoare, precum și a bunei noastre înțelepciuni, demnități și cuminenții tradiționale și autentice a poporului nostru românesc!...

Constat, cu oarecare strângere de inimă, că nu este ușor să faci un asemenea lucru mai ales pentru unul ca mine care l-am cunoscut de, relativ, puțină vreme adică de, doar optsprezece ani, de când a fost slujitorul, păstorul cel bun și arhipăstorul duhovnicesc, a preoților și a credincioșilor care viețuiesc în cuprinsul celor două județe – Cluj și Bistrița Năsăud - ce aparțin acestei eparhii!...

În viziunea, în mintea și în inima mea personalitatea Înaltpreasfinției sale s-a conturat și s-a identificat prin câteva trăsături și calități distincte: - și anume, în primul rând prin maturitatea și bogata experiență sau înțelepciune pastorală și duhovnicească, prin atașamentul față de valorile spirituale, perene ale poporului nostru, prin felul său de a fi foarte firesc și mai puțin sofisticat sau complicat; după aceea prin tenacitatea și perseverența, prin dispoziția pe care o avea spre intensificarea eforturilor în vederea rezolvării unei probleme, atunci când situația o cerea; prin cultura teologică și nu numai cu care era înzestrat datorită muncii și tenacității Înaltpreasfinției sale – deoarece a fost un autodidact înăscut și foarte consecvent cu el însuși de-a lungul întregii sale vieți; prin luciditatea și spiritul critic însoțit de foarte multă înțelegere și condescendență; pe urmă prin spiritul de disciplină, în primul rând cu propria lui persoană, revelat cu fiecare slujire ori cu fiecare predică sau cuvântare, susținute într-un mod foarte cerebral, lucid și vertical, concis, coerent dar și consistent în diferite împrejurări sau cu diferite ocazii!... De asemenea, mai avea și calitatea de a fi un om de o sinceritate, fermitate dar și discreție și modestie ieșite din comun, care îți inspirau foarte multă încredere, confort sufletesc și dragoste față de valorile eterne ale spiritualității noastre românești și ortodoxe!...

Cugetând la activitatea și la personalitatea Înaltpreasfinției sale, care este foarte bine conturată și cât se poate de autentică și de firească, mă gândesc la darul omului providențial cu care l-a înzestrat Creatorul și Stăpânul nostru al tuturor – Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos – pe care prea sfinția sa l-a cinstit și l-a slujit cu toată sinceritatea, dragostea și abnegația!...

M-aș bucura să știu, că atât contemporanii cât și posteritatea îi vor acorda, totdeauna, cinstea, recunoștința și prețuirea cuvenită pentru tot ce a făcut, pentru ceea ce a fost și însemnat (sau ar trebui să însemne) în conștiința și în memoria noastră colectivă, care, mă rog lui Dumnezeu să nu fie alterată și o spun aceasta cu mare înfrigurare fiindcă, din păcate, noi cam avem „darul” acesta de a ne uita foarte repede binefăcătorii și înaintașii noștri, dar încerc totuși, să-mi fac un act de încurajare și de optimism și să cred că ori de câte ori va fi pomenit numele său va fi pronunțat cu venerație și respect pentru tot binele pe care l-a făcut atâtor oameni și care fapte sunt consemnate de către Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Arhiepiscopul Cel Veșnic în Împărăția Sa cea cerească și veșnică de care, ne rugăm Lui, să aibă parte!...

Așadar, sunt încredințat, că sunt foarte mulți oameni de rând, credincioși și slujitori ai Bisericii noastre strămoșești, care se roagă și acum Bunului Dumnezeu, să-l ierte, să-l odihnească și să-i răsplătească pentru faptul că i-a făcut pe ei ori pe copiii lor oameni cu școală teologică înaltă, încheiată, și pe care, apoi i-a hirotonit preoți și diaconi, după care i-a instalat în parohiile încredințate lor spre păstoriarea turmei celei cuvântătoare, spre Slava lui Dumnezeu – Păstorul cel Bun și Arhiepiscopul cel Veșnic; apoi a târnosit și binecuvântat atât de multe biserici și lăcașuri de închinare – fapt care nu poate fi uitat în istoria acestor locuri - marcate de prezența și activitatea Înaltpreasfinției sale atât de prodigioasă, care s-a desfășurat pe parcursul atâtor ani; rugăciuni cărora mă alătur și eu, avându-l permanent în cinstirea și prețuirea mea!...

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească! Veșnică să-i fie pomenirea! Amin!

***Cu multă prețuire și recunoștință,
Drd. Stelian Gomboș –
Consilier la Secretariatul de Stat pentru Culte
din cadrul Guvernului României.***